

Nr 629

Av herr **Stefanson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 737 i Andra kammaren)

Enligt förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt utgår sådan skatt på socker och sirap, choklad och konfektyrvaror, skönhetsmedel, parfyer, hårvatten, tandkräm, munvatten m. fl. kemisk-tekniska artiklar samt spelkort. Med vissa undantag utgår skatten såsom en värdeskatt efter viss procent av varans beskattningsvärde. Enligt förslag i Kungl. Maj:ts proposition nr 14/1965, skall den särskilda varuskatten avvecklas i fråga om socker, sirap, spelkort och vissa kemisk-tekniska preparat samt en enhetlig skattesats fastställas för det kvarstående beskattningsområdet. Enligt förordningen den 5 mars 1948 om försäljningsskatt uttas sådan skatt på guldsmedsvaror, äkta mattor och grammofonvaror. Skatten på guldsmedsvaror, som här svarar för huvudparten av skatteintäkterna, utgör 20 % av detaljhandelspriset, inkl. skattens belopp. I ovannämnda proposition föreslås att försäljningsskatten på grammofonvaror avvecklas, medan skatten på övriga varor inom beskattningsområdet bibehålls oförändrad.

Sedan flera år har från olika håll vid upprepade tillfällen framförts kritik mot ifrågavarande, i många avseenden slumpartade punktbekattning av vissa s. k. lyxvaror. Redan 1952 års kommitté för indirekta skatter (SOU 1957: 13) betonade det angelägna i att den indirekta beskattningen gjordes likformig. En vara borde således inte beskattas högre än en annan, om inte särskilda motiv för den högre beskattningen förelåg. Kommittén anförde således bl. a.: "Dylika motiv föreligger beträffande sådana varor som enligt utbildad praxis anses böra beskattas i särskild ordning, såsom spritdrycker, maltdrycker, tobak samt motorfordon och motorbränslen. Övriga punktskatter förutsattes av kommittén att upphöra."

Efterkrigstidens snabba standardutveckling har utan tvivel i väsentlig grad ändrat förutsättningarna för ett omfattande system av punktskatter. Flertalet människor kan nu upprätthålla en sådan levnadsstandard att konsumtionen i betydande utsträckning inriktas på s. k. icke oundgängliga varor. Det synes inte heller vara möjligt att hävda att de punktskattade varorna är av lyxkaraktär i högre grad än många andra icke särbeskattade varor.

Att under sådana omständigheter bibehålla den nuvarande punktbeskattningen ter sig därför orimligt.

Frågan om punktbeskattningen är också av väsentligt principiellt intresse; i vilken utsträckning bör statsmakterna dirigera medborgarnas fria konsumtionsvanor? Att en viss påverkan sker i fråga om den privata konsumtionen av tobak och sprit synes naturligt i beaktande av de sociala och medicinska konsekvenser som missbruk kan medföra. Likaså kan särbeskattningen av motorismen i viss mån försvaras med hänvisning till de stora extrautgifter som samhället får bära i fråga om vägar, vård av trafikskadade m. m. Motsvarande skäl kan dock icke anföras i fråga om de varor som drabbas av försäljningsskatten och den särskilda varuskatten. Uppfattningen att staten icke utan mycket starka skäl bör ingripa i medborgarnas fria konsumtionsval torde också numera vara allmänt vedertagen. Detta framstår som det viktigaste skälet för att snarast möjligt avskaffa ifrågavarande punktskatter. Genom att den generella konsumtionsbeskattningen nu utgör en bestående del av vårt skattesystem synes också de fiskala motiven ha förlorat sin bärkraft.

Efter den i propositionen föreslagna omläggningen kan försäljningsskatten och den särskilda varuskatten under budgetåret 1965/66 beräknas inbringa cirka 358 milj. kronor. Mot detta måste ställas de avsevärda kostnader, som åsamkas de företag som har att uppbära och redovisa skatten. Samtidigt som dessa företag tvingas saluföra produkter, som till följd av skatten är relativt sett betydligt dyrare än andra varor, vilka för konsumenterna framstår som alternativa inköpsobjekt, drabbas de således av en ytterligare försämring av sin konkurrensförmåga genom fördyrad administration. Kalkylering, fakturering, skatteredovisning m. m. innebär för de berörda företagen ett betydande merarbete, för vilket — till skillnad från vad som gäller i fråga om den allmänna varuskatten — kostnadsersättning icke utgår.

Punktskatternas inverkan på konkurrensförmåga etc. varierar mellan olika branscher. Verkningarna av den gällande punktbeskattningen synes f. n. vara mest besvärande inom guldsmedsbranschen. Genom försäljningsskattens utformning har det nämligen varit möjligt för vissa företag och grupper av företag att genom olika manipulationer undgå beskattning av sin försäljning eller viss del därav. Det bör understrykas att dessa manipulationer icke har direkt stöd i ifrågavarande förordning. Det nuvarande systemet ger emellertid inte kontrollstyrelsen såsom kontrollmyndighet möjligheter att komma till rätta med förekommande missförhållanden. Det är givetvis svårt att uppskatta hur stora skattebelopp som årligen undandras statskassan genom detta skattefusk; den "skattefria" försäljningen har emellertid sådan omfattning att den medfört betydande svårigheter för branschens reguljära företag. Dessa missförhållanden, som är väl kända för vederbörande myndigheter, talar starkt för att försäljningsskatten på guldsmeds-

varor avvecklas snarast möjligt. Som ytterligare skäl härför kan anföras att branschens företag i särskilt hög grad är utsatta för utländsk konkurrens, så till vida att allt flera människor gör betydande inköp av guldvaror m. m. i samband med utlandsresor. I sammanhanget kan vidare nämnas att särbeskattningen på guldsmedsvaror under senare år borttagits eller mildrats i flera länder. I Danmark avvecklades skatten helt år 1963. Om det av olika skäl icke bedöms vara möjligt att inom den närmaste framtiden avveckla den nuvarande försäljningsskatten på guldsmedsvaror, synes det oss emellertid angeläget att kontrollbestämmelserna omedelbart överarbetas i syfte att förhindra ett fortsatt skattefusk.

Vi vill dessutom framhålla den enligt vår mening orättvisa och konkurrenshämmande beskattningen av förnämlig konstnärlig verksamhet som skatten på guld och silvervaror innebär.

Vi har i vårt land många skickliga konsthantverkare som arbetar med ädla metaller, t. ex. silversmeder. Värdet av de konstprodukter som de framställer bestämmes huvudsakligen av den konstnärliga utformningen och det yrkesskickliga arbetet. Värdet av materialet, silvret, som ingår i varan, utgör i regel en mindre del av den färdiga varans pris. Resultatet av punktskatten blir att det i huvudsak är det konstnärliga utövandet och arbetsinsatsen som beskattas med ett påslag av 25 procent utöver omsättningsskatten, som nu kommer upp till nära 10 procent. Här behandlas konstnärligt skapande verksamhet av hög klass helt diskriminerande i förhållande till annan konstutövning. Vi tycker att detta är något att tänka på i en tid då staten rätt generöst understöder annan konstnärlig verksamhet.

Med hänsyn till de olägenheter av den nuvarande punktbeskattningen som ovan påtalats är det naturligt att allmänna skatteberedningens förslag om en avveckling av försäljningsskatten och den särskilda varuskatten hälsades med allmän tillfredsställelse. Mot denna bakgrund måste beklagas att Kungl. Maj:t icke ansett möjligheter föreligga att till årets riksdag framlägga förslag om mer än en partiell avveckling av ifrågavarande punktskatter. Även om förslaget kan betecknas som ett steg i rätt riktning, har några vägande skäl för att endast vissa delar av punktbeskattningen avlyfts, medan andra bibehålls oförändrade, icke kunnat framläggas. Enligt vår uppfattning är det därför angeläget att även de varuområden, som icke berörs av propositionens förslag om avveckling av vissa punktskatter, snarast befrias från denna särbeskattning.

Som ett ytterligare led i punktskatternas avveckling föreslår vi därför att försäljningsskatten enligt förordning av den 5 mars 1948 avskaffas.

Med hänvisning till ovan anförda synpunkter får vi hemställa,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om
a) att försäljningsskatten enligt förordning av den 5 mars
1948 avvecklas så snart ske kan,

b) att i avvaktan härpå en skyndsam översyn av ovan nämnda förordning med tillhörande kontrollföreskrifter vidtages i syfte att förhindra nu förekommande skattefusk speciellt i fråga om guldsmedsvaror.

Stockholm den 9 februari 1965

Stig Stefanson

Torsten Andersson

Gösta Jacobsson

Bo Skårman

Erik F. Petersson